

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ В ОСВІТІ: ПЕРЕВАГИ ТА ВИКЛИКИ

Орлик В. В.

Бібліографічний опис: Орлик В. В. ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ В ОСВІТІ: ПЕРЕВАГИ ТА ВИКЛИКИ // Якість освіти в умовах змін: наукові пошуки, педагогічна практика та предметні методики : збірник матеріалів I Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції. Кам'янець-Подільський, 2026. С. 91–94.

Видавець: ГО «Педагогічна платформа “Якість освіти”»

Оригінальні сторінки у збірнику: 91–94

УДК 004.8:378

*Орлик Оксана Володимирівна,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економічної кібернетики та інформаційних технологій,
Одеський національний економічний університет, м. Одеса, Україна*

Актуальність проблеми. Сучасний етап розвитку цифрового суспільства характеризується стрімким поширенням технологій штучного інтелекту, які суттєво впливають на всі сфери людської діяльності, зокрема й на освіту. Інтеграція технологій штучного інтелекту, цифровізація освітнього процесу, розвиток дистанційних технологій навчання, адаптивних освітніх платформ і засобів аналітики даних суттєво трансформують традиційні підходи до організації освітнього процесу, відкриваючи нові можливості для підвищення його якості та ефективності.

Мета тез – окреслити основні напрями використання штучного інтелекту в освіті, визначити його переваги та основні виклики інтеграції технологій штучного інтелекту в діяльність закладів освіти.

Основний виклад матеріалу. Стрімкий розвиток технологій штучного інтелекту зумовлює суттєві зміни в організації освітнього процесу та відкриває нові можливості для підвищення якості освіти.

Серед основних напрямів використання штучного інтелекту в освіті можна відзначити такі [1, с. 29–31; 2, с. 19; 3, с. 16]:

– Персоналізоване та адаптивне навчання – технології штучного інтелекту дають змогу формувати індивідуальні освітні траєкторії здобувачів освіти, автоматично добирати навчальні матеріали та завдання відповідно до їхнього рівня знань та підготовки, темпу навчання й освітніх потреб.

- Автоматизація освітніх процесів – інструменти штучного інтелекту автоматизують виконання рутинних завдань, що дозволяє викладачу приділяти більше часу індивідуальній роботі зі здобувачами, консультуванню та творчій взаємодії з ними.

- Генерування навчального контенту – інструменти штучного інтелекту (ChatGPT, Gemini, Copilot та ін.) допомагають аналізувати інформацію, генерувати ідеї, створювати й редагувати тексти, таблиці та презентації, а також сприяють розвитку критичного мислення та творчого потенціалу учасників освітнього процесу.

- Цифровий супровід навчання – інтелектуальні цифрові асистенти забезпечують інформаційну підтримку здобувачів освіти, надають відповіді на типові запитання, нагадують про терміни виконання завдань і консультації з викладачем, а також допомагають знаходити навчальні матеріали та готуватися до підсумкового контролю.

- Автоматизоване оцінювання – інструменти ШІ забезпечують швидку перевірку тестових та письмових завдань, дозволяють аналізувати результати навчання та проводити моніторинг індивідуального прогресу здобувачів освіти.

- Онлайн-прокторинг – при дистанційному навчанні штучний інтелект забезпечує контроль за процесом складання іспитів. Спеціалізовані системи та платформи аналізують поведінку здобувачів освіти, використовуючи відеоспостереження, аудіосигнали та моніторинг дій на екрані.

- Освітня аналітика – інструменти штучного інтелекту аналізують результати навчання, виявляють прогалини у знаннях, прогнозують ризики академічної неуспішності та сприяють персоналізації освітнього процесу.

Слід відзначити, що в Україні на кінець 2025 р. 57,8% підлітків (10–17 років) та 24,6% дорослого населення (18–70 років) використовували ШІ для навчання та роботи, а 49,3% та 29,5% відповідно – для саморозвитку [4]. Це пов'язано з явними перевагами його використання.

Впровадження ШІ в освіту має низку переваг, серед яких: доступність освіти, персоналізація навчання, підвищення зацікавленості здобувачів освіти, автоматизація рутинних завдань та процесів, швидке створення навчального контенту, аналітика освітніх даних, розвиток цифрових навичок.

Онлайн-платформи з ШІ забезпечують цілодобовий доступ до знань, допомагаючи подолати бар'єри часу, простору та мови. Завдяки тому, що системи ШІ можуть розробляти індивідуальні профілі навчання, кожен студент отримує власну індивідуальну траєкторію навчання, що відповідає його здібностям сприйняття інформації. А адаптивні завдання та ігрові вправи роблять навчання більш цікавим і результативним.

Варто зазначити, що інтелектуальні системи штучного інтелекту здатні не лише аналізувати поведінку здобувачів освіти, прогнозувати результати навчання та адаптувати навчальні програми й матеріали до рівня їхніх знань, а й оцінювати та підтримувати їхній емоційний стан.

Незважаючи на численні переваги, інтеграція ШІ в освіту має низку ризиків і викликів, серед яких: цифрова нерівність, етичні аспекти, залежність від цифрових технологій, помилки алгоритмів і моделей [1, с. 33].

Нерівномірний доступ до інтернету та інформаційно-комунікаційних технологій сприяє поглибленню цифрового розриву, особливо в сільських і віддалених районах. За даними [4], на кінець 2025 р. 81,5% підлітків (10–17 років) та 68,5% дорослого населення (18–70 років) в Україні використовували інтернет саме для навчання та саморозвитку. Тому зрозуміло, наскільки важливим є доступ до інтернету для сучасної людини.

Використання ШІ у освітньому процесі також порушує такі питання, як дотримання академічної доброчесності, авторства, забезпечення приватності та безпеки даних. Водночас важливо відзначити, що учасники освітнього процесу в умовах стрімкої цифровізації повинні мати перестороги щодо поширення в системах ШІ персональних даних та внутрішніх документів організації.

Одним із ризиків застосування ШІ в освіті є помилки алгоритмів і некоректна робота моделей, зокрема в системах оцінювання. Використання викривлених даних або некоректно навчених моделей може призвести до помилкових висновків або необ'єктивного оцінювання результатів навчання. Крім того, зловживання використанням ШІ може призвести до зниження рівня критичного мислення та самостійності виконання завдань здобувачами освіти.

Практичне значення. У викладацькій практиці доцільно використовувати інструменти штучного інтелекту для персоналізації навчання, автоматизації рутинних завдань, створення навчального контенту, оцінювання та аналізу результатів навчання. Такі засоби сприяють розвитку цифрових навичок учасників освітнього процесу. При цьому, використання технологій ШІ має здійснюватися з дотриманням принципів академічної доброчесності, етичних норм і захисту персональних даних.

Висновки. Отже, штучний інтелект відкриває нові можливості для інтелектуального та творчого розвитку учасників освітнього процесу, сприяючи підвищенню його ефективності. Водночас ефективна інтеграція технологій ШІ в освіту можлива за умови дотримання принципів академічної доброчесності, розвитку критичного мислення, емоційного інтелекту та збереження живого спілкування між викладачем і здобувачем освіти.

Список використаних джерел

1. Куцак Л. В. Штучний інтелект у сучасній освіті: перспективи застосування та виклики. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. 2025. Вип. 74. С. 27–37. DOI: <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2024-74-27-37>.
2. Алексеева С. Штучний інтелект в освіті: основні можливості трансформації навчання. Штучний інтелект у науці та освіті (AISE 2024). Artificial intelligence in science and education : збірник матеріалів міжнародної наукової конференції (Київ, 1-2 березня 2024 р.) [Електронний ресурс]. К. : УкрІНТЕІ, 2024. С. 17–20. URL: <https://surl.li/sbarst> (дата звернення: 14.07.2026).

3. Візнюк І. М., Буглай Н. М., Куцак Л. В., Поліщук А. С., Киливник В. В. Використання штучного інтелекту в освіті. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. 2021. Вип. 59. С. 14-22. DOI: <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2021-59-14-22>.
4. Дослідження цифрової та ШІ-грамотності в Україні. 2025 / Дія. Освіта : сайт. URL: <https://surl.li/xbpmdi> (дата звернення: 14.07.2026).